

Je li pobjeda 'Pisma ćaći' samo odgojna mjera za one koji su se uzbahatili? Ovaj put ipak nije

JURICA PAVIČIĆ, filmski kritičar i kolumnist Jutarnjeg lista

U posljednjih desetak godina pulski su žiriji s upadljivom pravilnošću zaobilazili filmove koji su te godine imali uspjeha

U malim srednjoeuropskim i istočnoeuropskim kinematografijama nacionalni festivali imaju važnu funkciju o kojoj se nikad službeno ne govori, nikad je se ne spominje u uvodu kataloga, niti na svečanosti otvaranja. U takvim malim kinematografijama nacionalni festival ima središnji zadatak - a to je onaj odgojnog kažnjavanja.

U Hrvatskoj - ali isto tako u Srbiji, Sloveniji, Austriji, Mađarskoj - nacionalni festivali služe tome da poklope po glavi onoga koji je previše digao repicu, te da isključe iz nagrada onog koji je u toj sezoni imao najviše publike, najviše stranih nagrada i imao najbolji inozemni odjek. Ovogodišnji srpski nacionalni festival u Novom Sadu možda je imao službeno neke druge "programske odrednice", no pravi smisao postojanja tog festivala bio je da "Parada" Srđana Dragojevića ne dobije ni jednu nagradu. Prije nekoliko godina Novi Sad je jednako tako "vaspitno preodgojio" Srđana Golubovića i njegovu "Klopku", kao i festival u Portorožu Kozoleovu "Slovenku". Hrvatska Pula nije tu bila puno drukčija. U posljednjih desetak godina različiti su pulski žiriji s upadljivom pravilnošću zaobilazili one hrvatske filmove koji su tih godina imali inozemni odjek, festivalski uspjeh ili veliku gledanost, a među takvima bi se moglo nabrojati "Tu divnu splitsku noć", "Armina", "Što je muškarac bez brkova" i "Crnce". I u našem filmu nacionalni festival služi - ukratko - kao "vaspitna" palica koja vas spusti na mjesto ako stršite.

Da je netko uoči početka festivala bilo kome iz struke rekao kako "Ljudožder vegetarijanac" neće dobiti Zlatnu arenu za najbolji film, većina bi ljudi koji donekle znaju kako stoje stvari u filmu rekla da je opet riječ o "festivalskoj pedagogiji". Jer film o crnom naličju hrvatske ginekologije režisera Branka Schmidta i scenarista liječnika Ive Balenovića došao je u Pulu kao priličan favorit, jer je imao uspješnu distribuciju, dobre kritike, igrao je na stra-

nom A festivalu, pa je čak imao priličnu gledanost za jedan film u kojem su u kadru (pre)često krv, placenta, pokožice, tamponi, skalpeli i igla za šivanje. Potencijalne protukandidate

Schmidtovu ginekološkom hororu moglo se tražiti među filmovima koji su za javnost još bili nepoznati (kao "Halimin put"), no izgledalo je da je put do Arene za najbolji film Schmidtu popločen. A onda se dogodilo iznenađenje.

To iznenađenje izrežirao je čovjek čije je ime Damir Čučić, a ime iznenađenja je "Pismo ćaći". Film 40-godišnjeg debitanta - inače eksperimentalnog autora i TV montažera - senzacionalno je osvojio Zlatnu Arenu 59. Pule iako ni po čemu nije trebao biti prikazan na njoj. Riječ je, naime, o filmu produciranom kroz niskobudžetni program HAVC-a za eksperimentalni film, filmu koji su u subprofesionalnim uvjetima snimi-

NAGRADE 59. PULE

NAJBOLJI FILM:
Pismo ćaći (Damir Čučić)
NAJBOLJA REŽIJA:
Branko Schmidt (Ljudožder vegetarijanac)
NAJBOLJI SCENARIJ:
Vlatka Vorkapić (Sonja i bik)
NAJBOLJA ŽENSKA ULOGA:
Ana Karić (Noćni brodovi)
NAJBOLJA MUŠKA ULOGA:
Rene Bitorajac (Ljudožder vegetarijanac)
NAJBOLJA ŽENSKA SPOREDNA ULOGA:
Olga Pakalović (Halimin put)
NAJBOLJA MUŠKA SPOREDNA ULOGA:
Mate Gulin (Pismo ćaći)
NAJBOLJI SNIMATELJ:
Dragan Ruljančić (Ljudožder vegetarijanac)
NAJBOLJA MONTAŽA:
Damir Čučić (Pismo ćaći)
NAJBOLJI DEBITANT:
Damir Čučić (Pismo ćaći)
NAGRADA PUBLIKE:
Halimin put (Arsen Anton Ostojić)

Nagrade inozemnog programa:

NAJBOLJI GLUMAC:
Denis Podalydès (Sarkozy)
NAJBOLJI REDATELJ:
Benoît Jacquot (Zbogom kraljice)
NAJBOLJI FILM:
Snjegovi Kilimandžara (Robert Guédiguian)

Sadašnja garnitura postigla je da Pula više ne proizvodi afere, uhodali su se organizacijski, a jedini problem opet su bili kasno otkazivanje filmova (poput onog 'Djece jeseni') i stalna razmrđavanja satnice

la četvorica fanatika - Čučić, snimatelj Boris Poljak te dvojica glumaca, Milivoj Beader i Mate Gulin. Film je u zadnji čas ukrcao u program Pule kad je HAVC nevoljko iskeširao 140.000 kuna za digitalnu kopiju, a u samoj Puli igrao je poput gubavca, u kinu Valli, a ne u Areni. Međutim, eksperimentalna drama o sinu glumcu koji šalje poštom u Drniš ljutite videoispovijedi tvrdom, despotskom dalmatinskom ocu potpuno je opčinila članove žirija i publiku Vallija, koji su euforiju strelovito

proširili kroz malo pleme hrvatske kinematografije, pleme koje čitavo stane na jednu pulsku terasu, onu Kluba Talijana, "Circola". "Pismo ćaći" osvojilo je na koncu glavnu nagradu, nagradu za najbolju epizodnu ulogu (dodijeljena je nepoznatom, a izvrsnom šibenskom glumcu Mati Gulinu), nagradu za najboljeg debitanta te nagradu za montažu, koju opet osvaja sam Čučić, pošto je deset sati materijala "Ćaće" sam četiri godine montirao za kompjutorom u samoborskom šufitu. "Ljudožder vegetarijanac", doduše, osvojio je više Arena - pet. Osvojio ih je za režiju (Branko Schmidt), glavnu ulogu (Rene Bitorajac), kameru (Dragan Ruljančić), scenografiju (Ivana Škrabalo) i masku (Jasna Rosini). Međutim, ono što se piše - pulska pobjeda - ide malom eksperimentalnom filmu u samoborsko-drniškoj koprodukciji.

Je li pobjeda "Pisma ćaći" samo još jedna od "odgojnih" iznenađujućih odluka kojima pulski žiriji godinama "pripitomjavaju" one koji su se uzbahatili? Ovaj put ipak nije. Jer "Pismo ćaći" je stvarno dobar film, neobičan miks više filmskih rodova i metoda rada koji sretno povezuje najlokalnije s najglobalnijim. Tematski, to je film koji se

Pula 2012. daleko je od vrlo dobrih nacionalnih programa dvijetisućitih. Čini se da u posljednje dvije godine u Puli stižu na naplatu stare greške, kad se male novce davalo prevelikom broju projekata

bavi jednom osobnom mikrosudbinom i jednom patrijarhalnom vlaškom obitelji. Istodobno, to je film koji ćete besprije korno razumjeti ako poznajete meksički, korejski ili tajlandski film, Reygadasa, Im-Sang-sooa, Weerasethakula i druge slične režisere zbog kojih i ja moram otvoriti wikipediju svaki put nanovo kad ih trebam spelovati. "Pismo ćaći" osobno sam prvi put gledao još početkom proljeća, kad su mi ih ponudili da ih igramo u Motovunu. Odmah sam vidio da je to dobro i odmah sam znao

da ih želim igrati tamo, no da mi je netko rekao da će "Ćaća" pobijediti u Puli, pomislio bih da je poludio. Film mi se naprosto činio premajušnim, zakučastim, privatnim, niskobudžetnim za takvo što. A ipak - dogodilo se takvo iznenađenje.

Kako god bilo, na 59. Puli žiri je mogao birati između dva dobra filma koji su uzeli glavninu Arena i od kojih je svaki mogao zasluženo pobijediti. Kad tako rezimirate, ispada da je 59. Pula imala dobar nacionalni program, no to baš i nije tako. Istina, ovogodišnji nacionalni program Pule bio je bolji od vrlo slabog lanjskog. Bar četiri ovogodišnja filma lani bi lako osvojila glavnu nagradu, a "Kotolovina" - koja je lani u nejakoj konkurenciji bila najbolji film - ove godine teško da bi osvojila koju Arenu, osim možda za scenarij. Međutim, iako bolja od lanjske, Pula 2012. daleko je od vrlo dobrih nacionalnih programa iz sredine dvijetisućitih, kad bi u jednoj godini igrali i filmovi poput "Metastaza", "Kenjca" i "Crnaca". Čini se da u posljednje dvije godine u Puli stižu na naplatu neke greške počinjene prije tri ili četiri godine, kad se male novce davalo prevelikom broju projekata, a povjerenici nisu previše marili hoće li buduće filmove netko htjeti gledati. Već iduće Pule, 2013., u Arenu stižu prvi filmovi probrani po novoj, komunikativnijoj agendi, koju je HAVC proklamirao lani, kao "Svećenikova djeca" ili "Kauboji". Vidjet ćemo što će se tada promijeniti.

Hoće li tu iduću, jubilarnu, 60. Pulu raditi ista ekipa koja je radila ovu? To je u ovom trenutku prilično neizvjesno, jer sadašnjem festivalskom direktoru Zlatku Vidačkoviću istječe mandat, a organizacijska direktorica Zdenka Višković Vukić je pred mirovinom. Sadašnja ekipa u Pulu je dovedena u drugom mandatu ministra Bože Biškupića, u vrijeme kad je Pula svakogodišnje generirala afere i skandale, a čak se i festivalu bezgranično lojalna pulska publika počela osipati. Sadašnja garnitura postigla je da Pula više ne proizvodi afere, organizacijski se festival uhodao, a jedini organizacijski problem opet su bili kasno otkazivanje filmova (poput tajnovitog otkazivanja "Djece jeseni") i stalna razmrđavanja satnice. Puljani su kao bonus dobili svoj predfestival europskog filma na Kaštelu. Festival se prešaltao na eru bez 35 mm, a ove godine odradio i prvu 3D projekciju u povijesti grada Pule (direkcija festivala tvrdi da je to ujedno i rekordna 3D projekcija, s najviše gledatelja i najvećom udaljenošću projektora od ekrana na svijetu). Puljani još dirljivo pune Arenu, pa je čak i film poput "Slučajnog prolaznika" Joze Patljaka - dakle, film za koji mi je teško zamisliti da bi netko platilo da ga gleda - u Areni vidjelo 5700 ljudi: nekoliko puta više nego ikada u distribuciji.

Istodobno, Vidačković i Višković nisu uspjeli, a dvojbena je jesu li i mogli, razriješiti temeljne "bugove" Pule. Ona je, naime, nacionalni premijerni festival nakon kojeg filmovi ne mogu u kina, nego moraju tri mjeseca na policu do jesenje kinosezone. To je ljetni festival-spektakl koji prinudno ima vrlo nespektakularnu kinematografiju kao glavni sadržaj. To je valjda jedini festival na koji se filmovi ne guraju da uđu, nego ih država mora moljakati da pristanu igrati, producenti za to očekuju pare, a svaki razboriti režiser dobro pazi da premijeru organizira u proljeće prije Pule kako bi film imao vršak publiciteta u času dok je u kina. Ti temeljni kratki spojevi oko Pule vuku se dvadeset godina, još od Vrdoljakova herostratskog vladanja hrvatskim filmom, i teško da ih kadrovske promjene mogu riješiti, jer nisu ni dosad. ●